

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 378/15</i>
------------------	-----------------------

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Alicja Podczaska (spr.)
	Sędziowie:	SSA Ewa Madera SSA Barbara Gonera
	Protokolant	st.sekr.sądowy Maria Piekielek

po rozpoznaniu w dniu **3 września 2015 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **E. O.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi**

w N.

o emeryturę

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **4 marca 2015 r.** sygn. akt **IV U 1853/14**

o d d a l a apelację.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 maja 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. odmówił E. O. prawa do emerytury, powołując w podstawie prawnej decyzji przepis art. 24 ust. 1a i art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przepisy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze,

Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004. Na uzasadnienie odmowy przyznania emerytury organ rentowy podał, że wnioskodawczyni nie osiągnęła wieku emerytalnego 61 lat i 7 miesięcy, ani też nie udowodniła okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w wymiarze 15 lat. Naprowadził, że nie uwzględnił, jako okresów pracy w szczególnych warunkach, okresów: od 20 czerwca 1979r. do 30 września 1989r. oraz od 1 września 1991r. do 3 grudnia 1995r.

W odwołaniu od powyższej decyzji wnioskodawczyni E. O.zarzucała, że jest ona niezgodna ze stanem faktycznym. Wskazała, iż w okresie od 20 czerwca 1979 r. do 30 września 1989r. była zatrudniona w(...)„(...)”, przy czym od 20 czerwca 1979r. do 14 listopada 1983r. na stanowisku szlifierza, zaś od 1 marca 1985r. jako wartownik. Następnie od 16 października 1989r. do 31 sierpnia 1991r. pracowała w (...)na stanowisku wykrawacz, a w okresach od 1 września 1991r. do 30 grudnia 1995r. oraz od 5 czerwca 1996r. do 30 września 1996r. w (...)

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Wskazał, że udowodniony przez wnioskodawczynię staż pracy w szczególnych warunkach przypadał na okres zatrudnienia w (...)w W.Oddział w R.od 1 lipca 1974r. do 31 grudnia 1977r. oraz w czechosłowackiej firmie (...)„(...)od 4 stycznia 1978r. do 31 maja 1979r.

Wyrokiem z dnia 4 marca 2015 r., sygn. akt IV U 1853/14 Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie oddalił odwołanie wnioskodawczyni.

Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, obejmującego dowody z dokumentów, zeznań świadków oraz opinii biegłego Sąd ustalił, że wnioskodawczyni E. O.urodziła się (...), w okresie od 20 czerwca 1979r. do 30 września 1989r. była zatrudniona w (...)” (...)„(...)” na następujących stanowiskach: szlifierz polerowacz wyrobów jubilerskich (od 20 czerwca 1979r. do 14 listopada 1983r.), pakowacz wyrobów jubilerskich (od 15 listopada 1983r. do 29 lutego 1984r.), starszy wartownik (od 1 marca 1984r. do 16 lipca 1985r.), starszy magazynier (od 17 lipca 1985r. do 30 kwietnia 1987r.), magazynier (od 1 maja 1987r. do 30 września 1989r.). Ponadto Sąd ustalił, że w okresie od 16 października 1989r. do 31 lipca 1991r. wnioskodawczyni pracowała w (...)„R.’ w R.na stanowisku obuwnika, a od 1 września 1991r. do 31 grudnia 1995r. oraz od 5 czerwca 1996r. do 30 września 1996r. była zatrudniona w (...). w R.kolejno na stanowiskach: wykrawacza, obuwnika wykrawacza.

Według ustaleń Sądu pierwszej instancji wnioskodawczyni pracowała w P.jako szlifierz polerowacz. Wyrabiała produkt ze srebra i mosiądzu. Otrzymywała dodatek za pracę w szkodliwych warunkach. Ponadto pracowała w R., a następnie w(...)na stanowisku obuwnik-wykrawacz. Pracy towarzyszyły opary związków chemicznych, kurz oraz pył z futerek. Dodatek za pracę w warunkach szkodliwych wliczony był w płacę zasadniczą.

Sąd Okręgowy ustalił, że w okresie od 20 czerwca 1979 r. do 14 listopada 1983 r. pracowała jako szlifierz wyrobów jubilerskich w pełnym wymiarze czasu pracy. Była narażona na tlenek żelazowy, tlenek krzemu, parafinę, drgania i wibracje. Następnie od 1 marca 1984r. do 16 lipca 1985r. pracowała jako wartownik i starszy wartownik w tym samym zakładzie pracy. W firmie(...)była zatrudniona od 16 października 1989r. do sierpnia 1991r. jako wykrawacz. Obsługiwała urządzenia do wykrawania butów. Praca odbywała się na hali, na której znajdowały się wszystkie maszyny i urządzenia szwalnicze oraz do wykrawania. Po likwidacji (...)zaczęła pracę w(...)na stanowisku obuwnika-wykrawacza, gdzie wykonywała takie same czynności jak w poprzednim zakładzie pracy.

Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłego specjalisty ds. organizacji i zarządzania przemysłem, który stwierdził, że tylko okres zatrudnienia w (...)” – (...)„(...)” w R.na stanowisku szlifierza polerowacza od 20 czerwca 1979 r. do 14 listopada 1983r. był pracą w warunkach szczególnych. Według biegłego, w okresie zatrudnienia w (...)w R.od 16.10.1989r. do 31.07.1991r. praca wnioskodawczyni polegała na mechanicznym rozkroju poszczególnych materiałów, co nie stanowiło pracy w warunkach szczególnych, bowiem ustawodawca nie wymienia tego typu pracy w rozporządzeniu resortowym. Taką samą pracę wnioskodawczyni wykonywała w (...)R.od 01.09.1991r. do 31.12.1995r. oraz od 05.06.1996r. do 30.09.1996r. i również powyższych okresów zatrudnienia nie można zakwalifikować jako

pracy w warunkach szczególnych. Biegły stwierdził, że E. O. będąc zatrudniona u różnych pracodawców, na różnych stanowiskach nie przepracowała łącznie 15 lat w warunkach szczególnych, a jedynie 9 lat 4 miesiące i 25 dni.

W konsekwencji Sąd Okręgowy, powołując przepis art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów w dniu 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43), orzekł o oddaleniu odwołania wnioskodawczynie uznając, że nie udowodniła ona 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

W ocenie Sądu Okręgowego wnioskodawczynie, będąc zatrudniona w (...) (...) ” jedynie w okresie od 20 czerwca 1979r. do 14 listopada 1983r. wykonywała pracę w szczególnych warunkach. W pozostałym okresie zatrudnienia zajmowała stanowiska, które nie zostały zakwalifikowane do prac w szczególnych warunkach. Odnośnie okresów zatrudnienia na stanowisku obuwnik- wykrawacz Sąd uznał, iż brak jest jakichkolwiek dowodów potwierdzających wykonywanie pracy w szczególnych warunkach. Pracodawcy wystawiając świadectwa pracy nie wykazali, iż praca ta była wykonywana w szczególnych warunkach. Okoliczność tą w swojej opinii potwierdził biegły.

W podstawie prawnej wyroku Sąd Okręgowy powołał przepis art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W apelacji od powyższego wyroku wnioskodawczynie zaskarżyła go w całości i zarzuciła naruszenie:

1. art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z art. 32 ustawy oraz w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. poprzez ich niezastosowanie i błędne uznanie, że praca wnioskodawczynie w okresie od 20 czerwca 1979 r. do 30 września 1989 r. oraz od 1 września 1991 r. do 31 grudnia 1995 r. nie była pracą w warunkach szczególnych, albowiem ustawodawca nie wymienił tego typu pracy w rozporządzeniu, podczas gdy praca wnioskodawczynie odpowiadała swoim rodzajem i charakterem pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, a to stanowisku obuwnika – wykrawacza (przy wykrawaniu elementów spodowych obuwia oraz przy wykrawaniu wielowarstwowych tekstyliu), które wymienione są w dziale VII, pkt 12, poz. 7 wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia,

2. art. 286 kpc poprzez jego niezastosowanie i zaniechanie żądania ustnego wyjaśnienia opinii biegłego sądowego w sytuacji, gdy biegły stwierdził, że praca wnioskodawczynie w okresie od 20 czerwca 1979 r. do 30 września 1989 r. oraz od 1 września 1991 r. do 31 grudnia 1995 r. nie była pracą w warunkach szczególnych, albowiem ustawodawca nie wymienia tego typu pracy w rozporządzeniu resortowym, podczas gdy wnioskodawczynie w zarzutach do opinii z dnia 3 lutego 2015 r. wykazała, że praca w w/w okresach wykonywana była na stanowiskach wymienionych w dziale VII, pkt 12, poz. 7 wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia, a tym samym wykazała sprzeczność tezy biegłego w tym zakresie,

3. art. 233 § 1 kpc poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodu z opinii biegłego sądowego oraz z dowodów z dokumentów potwierdzających okresy pracy wnioskodawczynie, poprzez uznanie, że praca wnioskodawczynie w okresie od 20 czerwca 1979 r. do 30 września 1989 r. oraz od 1 września 1991 r. do 31 grudnia 1995 r. nie była pracą w warunkach szczególnych w sytuacji, gdy z zeznań świadków oraz z opinii biegłego sądowego wynikało, że wnioskodawczynie w w/w okresach wykonywała pracę w warunkach szczególnych na stanowiskach wymienionych w dziale VII, pkt 12, poz. 7 wykazu A załącznika do rozporządzenia.

Zdaniem wnioskodawczynie, wykonywana przez nią praca na stanowiskach szlifierza, jak również obuwnika – wykrawacza odpowiadała pracy w warunkach szczególnych, bowiem była ona narażona na działanie substancji szkodliwych unoszących się w halach produkcyjnych, jak również duże zapylenia połączone nadto z hałasem oraz drganiem i wstrząsami. Podniosła, że unoszące się drobiny metali, czy kurzu powstające z polerowanych elementów jubilerskich należy zakwalifikować do warunków szkodliwych. Nadto praca wykrawacza – obuwnika wiązała się

z koniecznością wdychania przez skarżącą szkodliwych oparów związków chemicznych, takich jak tlenek żelaza, parafina czy klej.

Wnioskodawczyni zażądała dopuszczenia i przeprowadzenia w postępowaniu apelacyjnym dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu organizacji i zarządzania przemysłem oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, na okoliczność ustalenia łącznego okresu pracy wnioskodawczyni w warunkach szczególnych uprawniających do uzyskania emerytury przy uwzględnieniu, że wnioskodawczyni wykonywała prace wymienione w wykazie prac szczególnych przy produkcji obuwia określoną w Wykazie A, Dziale VII pkt 12 poz. 7 stanowiącego załącznik do rozporządzenia na stanowisku obuwnik – wykrawacz.

W konsekwencji wnioskodawczyni wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie prawa do emerytury, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Jednocześnie wniosła o zasądzenie od pozwanego organu rentowego na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja wnioskodawcy jest nieuzasadniona i podlega oddaleniu. Zaskarżony wyrok jest bowiem orzeczeniem trafnym i zgodnym z powołanymi przepisami prawa.

Sąd odwoławczy podziela w całości ustalenia faktyczne oraz ocenę prawną dokonaną przez Sąd rozstrzygający sprawę w pierwszej instancji.

Przedmiotem postępowania jest kwestia uprawnień wnioskodawczyni do świadczenia emerytalnego w obniżonym wieku z tytułu powoływania się przez niego na spełnienie przesłanek świadczenia opisanych w art. 184 i 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wskazane przepisy umożliwiają ubieganie się o emeryturę po wykazaniu: stażu emerytalnego (tj. okresów składkowych i nieskładkowych) liczonych do dnia 1 stycznia 1999 roku w wymiarze 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, wieku obniżonego o pięć lat od wieku powszechnego (czyli 55 lat w przypadku kobiet i 60 lat dla mężczyzn), posiadania do dnia wejścia w życie ustawy tj. do dnia 1 stycznia 1999 roku, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego lub złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na dochody budżetu państwa.

Z ustaleń dokonanych przez Sąd pierwszej instancji wynika, że wnioskodawczyni ukończyła 55 lat oraz, że posiada ogólny staż emerytalny wynoszący 24 lata, 3 miesiące i 8 dni. Ponadto w postępowaniu dowodowym prowadzonym przed Sądem Okręgowym zostało wykazane, że wymiar pracy wnioskodawczyni w szczególnych warunkach wyniósł łącznie 9 lat i 4 miesiące i 25 dni.

Spór dotyczył kwestii, czy praca wykonywana przez wnioskodawczynię w okresach od 16 października 1989 r. do 31 lipca 1991 r. i od 1 września 1991r. do 31 grudnia 1995 r. była pracą w szczególnych warunkach, uprawniającą do nabycia prawa do emerytury.

Dokonana przez Sąd pierwszej instancji ocena dowodów w zakresie ustalenia, czy wnioskodawczyni osiągnęła niezbędny staż pracy 15 lat w szczególnych warunkach, jest oceną mieszczącą się w granicach swobodnej oceny dowodów, w rozumieniu art. 233 kpc. Zgodnie z powołanym przepisem Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Dokonana przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona tylko wówczas, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu nie znajduje oparcia w zasadach doświadczenia życiowego. Taka sytuacja w niniejszej sprawie nie występuje. Sąd dokonał prawidłowej oceny dowodów, dając wiarę dowodom z dokumentów, oraz obdarzając wiarą dowody z osobowych źródeł i w oparciu o te dowody ustalił spójny stan faktyczny.

Ocena dowodów przeprowadzona przez Sąd I instancji została przeprowadzona w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny.

Zasadnie Sąd Okręgowy przyjął na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodnego, że praca świadczona przez wnioskodawcę w (...)w R.w okresie od 16 października 1989 r. do 31 lipca 1991 r. nie jest pracą w szczególnych warunkach, o której mowa w wykazie A, dziale VII, poz. 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, stanowiącego przepisy dotychczasowe (Dz. U. z 1983, Nr 8, poz. 43 ze zm.), do którego odsyła przepis art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Do prac tych należą: produkcja spodów obuwniczych ze skóry, gumy i tworzyw sztucznych oraz klejenie i powlekanie tkanin obuwniczych. W świetle § 2 rozporządzenia, warunkiem uznania danego okresu pracy za pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest to aby była ona wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Przy czym okresy tej pracy, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (wyrok Sądu Najwyższego a z dnia 4 lipca 2013 r., II UK 413/12, por. wyroki Sądu Najwyższego: z 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75; z 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z 4 października 2007 r., I UK 111/07; z 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 329; z 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325).

Sąd pierwszej instancji przyjął prawidłowo, na podstawie przeprowadzonych dowodów z dokumentów, opinii biegłego oraz zeznań świadków, że wykonywana przez wnioskodawczynię praca w spornych okresach zatrudnienia nie mieści się w katalogu prac w szczególnych warunkach. Rozporządzenie resortowe, wymieniając prace w szczególnych warunkach, zawęży bowiem prace w zakresie produkcji obuwia – do prac polegających na produkcji spodów obuwniczych ze skóry. Tymczasem z zeznań świadków M. J.i M. P.oraz wnioskodawczyni, a także opinii biegłego wynika, że zarówno w(...)”, jak i firmie (...)była ona zatrudniona na stanowisku obuwnik – wykrawacz, przy obsłudze urządzenia do wykrawania butów, a wykonywana przez nią praca polegała na mechanicznym rozkroju poszczególnych materiałów (skór do produkcji obuwia). Wykonywane przez nią czynności dotyczyły obsługi urządzenia, a więc prac nie wymienionych w wykazie. Tym samym świadczona przez wnioskodawczynię praca nie była pracą w szczególnych warunkach. Powyższe ustalenia Sądu Okręgowego tutęjszy Sąd w pełni podziela i przyjmuje je za własne.

W apelacji natomiast wnioskodawczyni podniosła, że jej praca odpowiadała swoim rodzajem i charakterem pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, a to stanowisku obuwnika – wykrawacza (przy wykrawaniu elementów spodowych obuwia oraz przy wykrawaniu wielowarstwowych tekstyliu). Tego typu twierdzenia nie mogą odnieść pożądanego skutku w postaci uwzględnienia apelacji. Po pierwsze, wchodzą one w zakres subiektywnych przekonań wnioskodawczyni i jako takie nie mogą prowadzić do pozytywnej oceny spełnienia wymienionego warunku, co wymaga przeprowadzenia gruntownej analizy materiału dowodowego. Po drugie, poprzez zawarcie tego rodzaju twierdzeń w apelacji, skarżąca próbuje zaadoptować jej treść do treści załącznika, co jest niedopuszczalne. W ocenie Sądu Apelacyjnego, apelacja wnioskodawczyni stanowi jedynie polemikę z prawidłowymi ustaleniami Sądu Okręgowego.

W kontekście powyższych stwierdzeń, nie zasługuje na uwzględnienie zarzut naruszenia przepisu art. 286 kpc, ani też dodatkowy wniosek dowodowy wnioskodawczyni zgłoszony w apelacji o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia łącznego okresu pracy wnioskodawczyni w warunkach szczególnych. Wskazać bowiem należy, że w toku dotychczasowego postępowania okoliczność ta, będąca istotną dla rozstrzygnięcia sprawy, została wyjaśniona w sposób gruntowny i wszechstronny, wobec czego wniosek ten jest zbędny, a wszelkie zarzuty odnośnie

nieprawidłowego przeprowadzenia przez Sąd pierwszej instancji postępowania dowodowego, nie odnoszą skutku w zakresie uwzględnienia tego środka odwoławczego. Z tego względu pozbawione celowości i potrzeby jest uzupełnienie tego postępowania. Podkreślić należy, że sąd nie jest obowiązany do uwzględnienia kolejnych wniosków dowodowych strony tak długo, aż udowodni ona korzystną dla siebie tezę i pomija je do momentu dostatecznego wyjaśnienia spornych okoliczności sprawy (art. 217 § 2 KPC) (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 marca 1997 r. II UKN 45/97).

Biorąc pod uwagę wyniki postępowania dowodowego, przeprowadzonego przed Sądem pierwszej instancji w sposób właściwy, Sąd uznał za prawidłowe stanowisko Sądu Okręgowego, że wnioskodawczyni nie dowiodła przesłanki do nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w postaci 15-letniego stażu pracy w szczególnych warunkach, świadczonej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Z powyższych przyczyn apelacja wnioskodawczyni okazała się nieuzasadniona i jako taka podlega oddaleniu, na podstawie art. 385 kpc.

(...)